

Mercurius

De Romeinse naam voor de god van de handel, bij de Grieken Hermes geheten. Mercurius werd veelal afgebeeld met een 'caduceus', een gevleugelde slangenstaf.

Ook de afgebeelde godsfiguur zelf werd dikwijls voorzien van kleine vleugeltjes, zowel op het hoofddeksel als aan de voeten. De afbeeldingen bleven niet tot de oudheid beperkt. In de Westerse wereld kwamen afbeeldingen van Mercurius in latere eeuwen veelvuldig voor. In ons land gebeurde dat in de 17e en 18e eeuw aan of in bouwwerken, waarvan de eigenaar of gebruiker zijn welvaart aan de handel te danken had.

Met name in de 18e eeuw werd ook in de Zaanstreek Mercurius (of alleen diens slangenstaf) diverse malen afgebeeld. In de 17e en 18e eeuw konden opdrachtgevers en kunstenaars in handboeken lezen hoe goden afgebeeld moesten worden. Mercurius werd weergegeven in een wagen die door twee ooievaars werd getrokken. Op deze wijze kwam Mercurius voor in de top van een in 1970 gesloopt monumentaal woonhuis uit 1729 aan de Overtoom 56 in Westzaan, dat vanaf 1989 op een andere plek, terzijde van de omgelegde [Guisweg](#) is herbouwd.

In sommige gevallen ziet men bij de slangenstaf ook een haan afgebeeld. De haan geldt als symbool van de waakzaamheid, een bij de handel wenselijke eigenschap. Ook koopmansgoederen en een geldbuidel werden wel aan het motief van de gevleugelde slangenstaf toegevoegd, zoals op een houten gevelbord in de voorgevel van een huis uit het eind van de 18e eeuw aan de [Zuiderhoofdstraat](#) 65 te Krommenie.

De Mercuriusmotieven zijn hier gecombineerd met die van een andere Romeinse god, [Neptunus](#). Die combinatie van motieven van Mercurius en Neptunus, Romeinse god van de zee en de zeevaart, komt vaker voor zoals bijvoorbeeld aan het pand [Lagedijk](#) 94 in Zaandijk in het houtsnijwerk boven de deur. Ook combinaties van Mercurius en Neptunus met Ceres, de godin van het graan en de landbouw komen voor, zoals aan het al genoemde huis in Krommenie en aan het pand [Lagedijk](#) 104 te Zaandijk.

Carla Rogge

From:
<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:
<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=mercurius>

Last update: **2020/09/07 12:07**